

AP 4 SÅDAN KOMMER DU I GANG MED LAGERSTYRING I LANDBRUGET

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Hvis du som landmand vil have et bedre overblik over bedriftens økonomi, kræver det, at du arbejder med opgørelse og styring af bedriftens beholdninger og foderforbrug. Læs her, hvordan du kommer i gang med lagerstyring.

For husdyrproducenter er foderomkostningerne den største stykomkostning på bedriften, og beholdningerne er ofte store – både i fysisk størrelse og økonomisk værdi. Derfor er det vigtigt, at du som landmand hele tiden ved, hvor meget foder du har brugt, og hvor meget du har på lager. Det er samtidig nødvendige oplysninger, hvis du vil kende din fremstillingspris løbende, og hvis du vil have en mere korrekt driftsgrensanalyse for din bedrift.

Derfor er lagerstyring vigtigt

Data fra dit lager rummer viden om de forbrug af foder, udbytter fra marken, indkøb samt svind og tab. Ved lagerstyring samler du data om forbrug, indkøb og produktion og udnytter dem aktivt til styring af både produktion og økonomi. Du bruger lageret til at få overblik og får mulighed for at agere, hvis der f.eks. er store svind eller forbruget er højere end forventet.

Husk at det er først, når du aktivt bruger data til at opdage udsving og igangsætte handlinger på bedriften, at indsatsen kan betyde forbedringer på bundlinjen. På den måde er lagerstyring fundamentet for at kunne træffe de rigtige beslutninger omkring bedriften, fordi du får et bedre overblik over bedriftens økonomi.

Når du har styr på dine foderbeholdninger og foderforbruget, har du mulighed for:

- **at følge dine foderomkostninger**, så du kan se, hvordan dine foderomkostninger varierer med kg mælk leveret, tilvækst mv., eller hvordan de varierer f.eks. henover begivenheder i stalden eller ændringer i medarbejderstaben.

- **at vurdere rentabiliteten i dine driftsgrene.** Hvis du ved præcist, hvor meget du har avlet, kan du vurdere økonomien i markbruget, og dermed ved du, om din forpagtning er for dyr, eller om du har købt jorden for dyrt, og den viden kan du bruge, hvis du ønsker at købe ny jord, så du undgår en dårlig investering.
- **at hjælpe budgetlægningen på vej,** fordi du kender dine beholdninger og dermed kan planlægge foderplanen og foderindkøb længere frem, så du kan indgå kontrakter med en præcis indkøbsliste.
- **at få udarbejdet en budgetopfølgning på resultat,** hvilket mange pengeinstitutter kræver. En resultatopfølgning giver et bedre billede af bedriftens økonomi end en budgetopfølgning på likviditet, fordi foderforbruget er medtaget, og bedriftens beholdninger er opgjort. Samtidig giver en resultatopfølgning færre afvigelser, når der skal gøres status til regnskabet, fordi foderforbruget og beholdningerne løbende er afstemt.

Hvor mange penge har du på lager?

"Der skal bare være foder nok". Sådan tænker mange landmænd, men det er mange penge, der ligger i siloen, hvis du f.eks. kører med en buffer på 4 måneders ekstra foder.

Med lagerstyring får du overblik over, hvor mange penge du reelt har bundet i beholdninger. Og har du mere foder på lager, end du får brug for, kan du justere dine beholdninger ved at sælge ud. Det er penge, der går direkte på bundlinjen – og i nogle tilfælde mange penge.

Kom godt i gang med lagerstyring

Når du skal samle informationer om indvejet udbytte og udvejet forbrug, kræver det:

- at du registrerer udbytterne på markerne i forbindelse med høsten eller opmåler beholdningernes størrelse i siloen
- at du registrerer indkøb af foder
- at du registrerer foderforbruget på bedriften via fuldfodervognen, fodercomputeren eller ved jævnlige opmålinger af restbeholdningen
- at du udfører silokontrol og opgør, afstemmer og bogfører på faste tidspunkter.

Det kræver systematik, men med de rette procedurer behøver indsatsen ikke være tidskrævende.

Registrer udbytterne ved høst

For at komme i gang med lagerstyring skal du måle udbytterne, når afgrøden høstes. Her er det vigtigt, at du er præcis med dine registreringer. Læg dig fast på én registreringsmetode, så du får en ens registrering.

Der er flere måder, du kan registrere udbytter på:

- Du kan få en flowmåler på finsnitteren, som kan måle, hvor mange tons grønmasse du får ind i stakken. Den laver også en tørstofberegning på massen. Husk, at flowmåleren skal være kalibreret korrekt.
- Din mejetærsker kan også måle mængden af høstet korn.

Alternativt kan du veje hvert læs på en brovægt eller overkørselsvægt, eller du kan tælle hvert læs og derefter tage tørstofanalyser af hver mark. Optælling er mindre præcist end indvejning.

Udbyttedata kan efterfølgende overføres til MarkOnline, så data er samlet med bl.a. dyrkningshistorikken. Her kan du også registrere udbytter og tørstofindholdet for hver mark. Data på grovfoder kan efterfølgende overføres til SEGES Lager, så de indgår i opgørelsen af bedriftens beholdninger.

Udbytter fra mejetærskeren registreres i MarkOnline i hkg pr. ha. Fra Claas-mejetærskere er der mulighed for elektronisk overførsel. Udbyttet kan ikke overføres elektronisk til SEGES Lager, men beholdning kan oprettes manuelt.

Vær opmærksom på, at kvaliteten af græsensilage kan variere meget i forhold til fordøjelighed, proteinindhold og hvor mange kilo der skal til en foderenhed – også henover sæsonen. Få derfor din fagkonsulent til løbende at kontrollere kvaliteten og det faktiske forbrug fra silo eller markstak.

Brug Farmtracking til at registrere udbytterne fra markerne

Du kan registrere udbytterne i Farmtracking. Her kan maskinstationen få adgang til den enkelte bedrift, hvor chaufføren kan registrere udbytterne på de enkelte marker, mens han høster.

Både du som landmand og dine rådgivere har adgang til Farmtracking, så I kan hente udbytteregistreringerne. Økonomikonsulenten bruger udbytteregistreringerne, hvis han f.eks. laver budgetopfølgninger på resultat, og når han skal udarbejde årsrapporten, driftsgrensanalyser og fraktilanalyser for din bedrift.

Kontroller foderkvaliteten og registrer foderforbruget

Udover udbytteregistreringer kræver god lagerstyring, at du løbende kontrollerer kvaliteten af beholdningerne. Din fagkonsulent kan hjælpe med at lave nye analyser af udvalgte beholdninger gennem sæsonen.

Vær opmærksom på, at græs kan variere fra meget let fordøjeligt græs til meget tungt fordøjeligt græs og i forhold til, hvor mange kilo der skal til en foderenhed, og hvor meget protein der er i det. Det kan også variere henover sæsonen.

For at sikre en god lagerstyring er det også vigtigt, at du registrerer det faktiske forbrug fra markstak eller silo. De fleste mælkeproducenter har en fuldfodervogn, der automatisk kan registrere foderforbruget i forbindelse med udfodringen. Disse data kan indtastes i DMS Foderkontrol og sammenholdes med de opgjorte beholdninger i SEGES Lager, så man f.eks. kan få et bud på status pr. 31/3.

Når du har udbytteregistreringerne og indkøb inde i dit system, og du løbende registrerer foderforbruget og måler dine foderbeholdninger op, kan du følge det løbende foderforbrug og se dine beholdningers aktuelle størrelse. Dette overblik gør det nemmere at levere statusoplysninger til regnskabskontoret.

Afstem selv beholdninger og foderforbrug, når du opgør status

Når du skal opgøre status, er det vigtigt, at du afstemmer oplysningerne og tjekker op, hvis der er afvigelser. Det betyder, at du måske skal måle en beholdning op igen og tjekke foderregistreringerne

igennem for at sikre, at oplysningerne er så korrekte som muligt. Det er dig som landmand, der skal foretage den første afstemning, fordi du er den, der bedst kan opdage fejl.

Når du har gjort det, sender du oplysningerne til regnskabskontoret, der omregner mængderne til økonomisk værdi og afstemmer de regnskabsmæssige poster, som derefter kan bruges i en budgetopfølgning på resultat samt andre beregninger. Vi anbefaler, at der udarbejdes en statusopgørelse hver måned, så der er et retvisende grundlag for den månedlige opfølgning på økonomi og produktion.

God lagerstyring giver mere korrekte driftsgrensanalyser

Driftsgrensanalyserne er en analyse af, hvordan det går i henholdsvis stalden og marken. Derfor er det vigtigt med præcise udbytteregistreringer og foderopgørelser, for at driftsgrensanalyserne kan give et korrekt billede af marken og stalden. I den forbindelse er det også vigtigt med en rimelig opdeling mellem de to driftsgrene.

Hvis tallene er upræcise, kan det ende med, at der må lægges et større forbrug over på stalden eller nedjusteres i udbytterne. Når det sker, bliver tallene i driftsgrensanalyserne og fraktilanalyserne svære at genkende.

Læs mere om lagerstyring

Læs mere om opgørelse og styring af bedriftens beholdninger og forbrug samt levering af statusoplysninger i [Best Practice for Lagerstyring](#).